

prezentace [literatura_stredni_asie.ppt](#)

LITERATURA STŘEDNÍ ASIE

Afgánistán

V důsledku rozsáhlé negramotnosti je velmi rozšířené vyprávění, ať už formou mluveného slova nebo hudby. Šíření pomocí lidového vyprávění tvoří nit mezi minulostí a přítomností afghánské společnosti. Lidové vyprávění v sobě zahrnuje tradiční hodnoty a přesvědčení a stávají se důležitou součástí běžného života. Jsou také formou zábavy.¹⁾

Literatura je psaná především 2 hlavními jazyky:

1) Paštu

- úřední jazyk Afghánistánu
- indoevropský jazyk, patří do jihoíránské jazykové skupiny
- písmo: upravené arabské
- mluví jím více jak 60 % Afghánců a též část Pákistánců a Íránců

Vlivem islámu je část slov převzata z arabštiny (alláh), také z perštiny, ruštiny (kalašnikov) a angličtiny (raket)

Nejvýznamnějším paštúnským básníkem je **Khushhal Khatak** (1613-1689) a to proto, že jako první psal v paštu. Mezi jeho známá díla patří např. Kniha o sokolu, Kniha o turbanu. Je považován za prvního moderního básníka. V jeho dílech vystupuje charakteristická hlavní postava – domorodý bojovník šlechtického původu. Až do dnes je ideální osobností bojovník – básník.

Příklad: چه د بل کور خرابوی کور پې خراب شی.

- Zničí-li někdo dům jinému, též jeho dům bude zničen.
- Če d bal kór charábawí kór jé charáb ší

2) Dari

- druhý úřední jazyk Afghánistánu
- indoevropský jazyk, patří do jihozápadní skupiny íránských jazyků
- perská abeceda, arabské písmo
- do roku 1964 pod názvem Farsi
- dialekt moderního perského jazyka
- slouží jako lingua franca mnoha rozličným etnickým skupinám
- obsahuje prvky angličtiny (pyjama)

Jedním z nejimpozantnějších děl byla epická báseň Kniha králů, jejímž autorem byl **Abdul Qadim Firdawsi** z roku 1010. Básníkům se dostávalo pocty ve všech kruzích, ať už ve městech či na venkově. Ovšem kvůli rozsáhlé negramotnosti byla literatura omezená na městské elity. Z jazyků

dominoval především dari, až ve 20. století proběhla revitalizace paštu.

20. století bylo pro literáty poměrně těžké. Šíření myšlenek bylo stále omezeno negramotností obyvatel a též byla silná kontrola ze strany státu. A to kvůli revolučním myšlenkám. Proto často publikovali v novinách. Např. **Mahmut Tarzi** emigroval do Sýrie, po 20 letech se vrátil a publikoval v národních novinách, ve kterých poukazoval na islámskou jednotu, sociální spravedlnost a vnitřní reformy.

Nejčastějšími tématy byly aktuální problémy např. postavení žen, ožívování folkloru, návrat k historii. Významný byl sociální romanopisec **Noor Mohammad Taraki**, který byl ovlivněn např. Johnem Steinbeckem. Byl zvolen prezidentem, ale jeho vláda trvala necelý rok, byl zavražděn 1978-1979. Jeho vláda byla od začátku plná rozporů, jeho nepopulární reformy způsobily občanskou válku a jeho soustřednost k jeho zavraždění.

Nejvýznamnějším autorem v exilu byl **Atiq Rahini**, jehož dílo „Země a popel“ bylo filmově ztvárněno. Celosvětově proslulým autorem mezi novodobými literáty je prozaik **Khaled Hosseini**, který žije nyní v USA. Z Kábulu se přestěhoval s rodinou kvůli otcovi práci, při které byl jako velvyslanec poslán do Paříže. Jeho nejznámější díla jsou: Lovec draků (2003) prodáno na 10 milionu výtisků po celém světě, a Tisíce planoucích sluncí (2007), což je bestseller ve Velké Británii. ²⁾

Od r. 2001 literáti publikují především články do novin, ve kterých se zabývají pochopením moderního světa a to především zničením jejich země válkou.

Kazachstán

Jazyk

Kazašský jazyk patří do turkické skupiny. Od 8. století je používáno orchonské písmo, kterým byly napsány texty na náhrobních stélách Kultegina, které se později staly eposem o oplakávání mrtvého. V období od 10. do 20. století bylo v Kazachstánu používáno arabské písmo. Od konce 19. století se pro zápis turkických jazyků začíná používat společně s arabským písmem i cyrilice. V roce 1928 byla zavedena jednotná turkická abeceda, vycházející z latinky, která však v roce 1940 byla nahrazena cyrilicí. ³⁾

Literatura

Po celou historii existence kazašské básnické tradice až do 20. století, byla vždy přítomná postava lidového básníka-improvizátora akyna, díky čemuž se dochovali pohádky, písně a básně. V 18.-19. století se v umění akynů začala objevovat výzvy k boji proti bajům a bijům. Kazašská písemná literatura v její současné podobě se začíná utvářet pouze ve 2. polovině 19. století, mezi jejíž hlavní představitele patří Čokan Valichanov a Abaj Kunanbajev. ⁴⁾

Čokan Valichanov (1835-1865) byl kazašským vědcem, historikem, etnografem, cestovatelem a diplomatem. Jako ruský důstojník a úředník vykonával také funkci etnografa a účastnil se řady expedic, v době kterých vedl cestovatelské deníky. Na základě těchto poznámek z cest byly napsány eseje o Kazaších, o jejich historii, zvycích, mravech, mýtech a legendách. Valichanov vystupoval proti feudalismu a kolonizátorské politice carismu, vyslovoval se pro přiblížení Kazachů k ruské kultuře. ⁵⁾

Abaj Kunanbajev (1845-1904) byl zakladatelem realistické literatury, básníkem a myslitelem. Jeho díla měla velký vliv na následující rozvoj kazašského literárního jazyka. Kunanbajev získal klasické orientální východní vzdělání, studoval arabštinu a perštinu, seznámil se s klasickou perskou literaturou. Věnoval se studiu ruské kultury a překladu ruské a zahraniční klasiky do kazaštiny. Básně Abaje Kunanbajeva se vyznačují hlubokým filozofickým smyslem, kritikou feudalismu, v některých básních se zabývá historickými, pedagogickými a právními tématy.⁶⁾

Ve 20. století jsou položeny základy moderní kazašské literatury a dochází k dotváření literárního jazyka. Mezi hlavní představitele této doby a zakladatele sovětské kazašské literatury patří Muchtar Auezov a Olžas Sulejmanov. Muchtar Auezov je autorem známého románu tetralogie Cesta Abaje. V této knize popisuje život Abaje Kunanbajeva a celé kazašské společnosti ve 2. polovině 19. století. V 70. letech 20. století vychází kniha kazašského básníka a spisovatele Olžase Sulejmanova (1936) Az a Já (1975). Kniha obsahuje myšlenky o příbuznosti Kazachů a starověkých Sumerů, poukazování na velké množství slov turkického původu v ruském jazyce, což mělo hovořit o velkém vlivu turkické kultury na ruskou kulturu. Proto, po vydání této knihy byl Olžas Sulejmanov obvinován v panturkizmu a nacionalismu.⁷⁾

Kyrgyzstán

Jazyk

Kyrgyzstán je jedna ze dvou zemí ve Střední Asii (další z nich je Kazachstán), která si ponechala ruštinu jako oficiální jazyk (dalším je kyrgyzština). Země se tak přidáním kyrgyzštiny stala od září 1991 oficiálně bilingvním státem. Kyrgyzština patří do skupiny turkických jazyků a byla psána arabským písmem až do 20. století. Obecně lze říci, že rusky hovoří většina obyvatel (s výjimkou některých horských oblastí) a slouží především pro politické a obchodní záležitosti. Donedávna se kyrgyzštinou mluvilo pouze doma a v oficiálních záležitostech se využívala ruština. Uvádí se, že kyrgyzštinou mluví asi 4 mil. lidí především v Kyrgyzstánu, dále pak v Číně, Afghánistánu, Kazachstánu, Tádžikistánu, Turecku, atd. Od 40. let se pod vlivem SSSR začala běžně užívat azbuka, někteří i dále užívali arabské písmo. Po rozpadu SSSR se v roce 1991 zrodila myšlenka užití latinky, tento plán však nebyl nikdy zrealizován. Kyrgyzstán patří mezi země s vysokou mírou gramotnosti (99 %) a silnou tradici vzdělávání, tomu však brání finance a nedostatek učitelů.

Literatura

Literatura se vyvinula z bohaté ústní tradice a zpočátku převažovala především poezie. Obecně se uvádí, že 1. tištěná kniha v jazyce blízkém moderní kyrgyzštině byla Pohádka o zemětřesení (1911). Obrovský růst gramotnosti obyvatel v sovětské éře se výrazně podílel na písemné tvorbě. Autoři nejčastěji využívali jako svůj model ruskou literaturu a psali v duchu socialistického realismu. Mezi největší skvosty kyrgyzské literatury patří tradiční epická báseň Manas, jejíž název je odvozen od jména hlavního hrdiny, dílo má téměř půl milionu veršů a je dvacetkrát delší než Homérova Odyssea a řadí se tak mezi nejdelší eposy na světě. V roce 2009, člen parlamentu navrhl, aby byl epos Manas zapsán jako „nejdelší epické vyprávění na světě“, protože „dědictví Kyrgyzů by mělo najít své místo ve světových dějinách“. Jedná se o vlastenecké dílo o bojích proti Číňanům a Kalmykům v 9. století za zachování kyrgyzské nezávislosti. Epos je datován do 18. století, ale pravděpodobně je mnohem starší. Epos je rozdělen do třech knih, první se jmenuje Manas, druhá vypráví o skutcích jeho syna Semeteie a třetí o jeho vnuku Seitekovi. Manas je považován za vrchol kyrgyzské literatury a jeho

části jsou často recitovány na tamních slavnostech speciálními recitátory, kterým se říká Manaschi, ti vypráví příběh formou zpěvu bez doprovodu hudebních nástrojů. Recitátoři, kteří znají všechny tři části eposu, mohou získat status Velký Manaschi.

Během 20. století se začalo rozvíjet psaní historických a milostných románů.

Čingiz Ajtmatov

Nejznámější kyrgyzský spisovatel je Chingiz Aitmatov (1928 – 2008), který je známý především svými kritickými romány o životě v sovětské Střední Asii a řadí se mezi představitele magického realismu (prolíná se skutečnost s iluzivními prvky), píše v ruštině i kyrgyzštině. Vystudoval Vysokou školu zemědělskou ve Frunze (dnešní Biškek) a pracoval jako zootechnik a veterinář až do roku 1966. Mezitím vystudoval Literární institut Maxima Gorkého v Moskvě, přispíval do novin v ruštině a v kyrgyzštině a překládal. Proslavila ho milostná novela Džamila (1959), zasazená do období 2. světové války, za kterou obdržel Leninovu cenu. V roce 1968 obdržel státní cenu za povídku Na shledanou, Gulsari!, je jedním ze dvou spisovatelů za střední Asie, kteří sovětské státní ocenění za literaturu obdrželi. Před rozpadem SSSR pracoval jako velvyslanec Sovětského svazu v Lucembursku, poté jako velvyslanec Kyrgyzské republiky v Belgii, Lucembursku, Nizozemsku, EU, NATO a UNESCO.

Tádžikistán

Jazyk

Tádžičtina je úřední jazyk Tádžikistánu. Patří do indoevropské jazykové rodiny, konkrétně do íránské jazykové rodiny, mezi perské jazyky. Je používána v Tádžikistánu a Uzbekistánu. V důsledku sovětské okupace je ovlivněna ruštinou, ze které bylo převzato plno slov.

Literatura

Za zakladatele persko-tádžické literatury je považován Abdulláh Rúdakí z 8.století. Žil v severním Tádžikistánu a působil v Buchaře za proslulých Sámánovců (dynastie perských panovníků v letech 874-999, za jejich vlády nastal kulturní rozkvět, především literatury). Tato poezie se rozšířila na celý Írán, Turecko, Kavkaz, Afgánistán a Střední Asii. Persko-tádžická (nebo jen tádžická) literatura byla obdivována i evropskými osobnostmi – např. Goethem a u nás Vrchlickým.

K plnému osamostatnění tádžické literatury dochází po bucharské revoluci z r. 1920, kdy byla

vytvořena nejdříve r. 1924 autonomní a poté r. 1929 svazová Tádžická republika. Zásadou Sadriddína Ajního se v Tádžikistánu vytvořil nový spisovný jazyk více spjatý s hovorovým i prostým klasickým jazykem. Místo starého arabského písma bylo přijato jednodušší písmo – nejprve v letech 1929-1940 upravená latinka a potom azbuka. Oproti předrevolučním mystickým a náboženským námětům se v nové tádžické literatuře mění obsah – do popředí se dostává oslava práce, bratrství národů, význam vzdělání a vědy, rozkvět země a podobně. V roce 1926 vydal Sadriddín Ajní *Dějiny tádžické literatury*, čímž obhájil existenci samostatné tádžické kultury a umělecké prózy. Do té doby byla za skutečnou literaturu považována jen poezie.

Sadriddín Ajní se dá považovat za nejvýznamnějšího tádžického a uzbeckého spisovatele. Byl básník, prozaik, literární historik, prezident Akademie věd Tádžické republiky. Z jeho díla například memoáry Bucharu a realistický román *Lichvářova smrt* (děj orientální novely se odehrává v Buchaře za carské doby. Jeho exotickým, podle skutečnosti zobrazeným hrdinou je lakotný lichvář Kórí Iškamba, který za pomoci korumpovaných úředníků nestoudně vydírá své dlužníky, vesnické chudáky). V Samarkandu (2.největší město Uzbekistánu) se nachází jeho muzeum.

Překladem z tádžičtiny a perštiny se u nás zabýval Jiří Bečka (1915-2004) – český orientalista a spisovatel. Je autorem knih, studií a článků o perské a tádžické literatuře. Na motivy tádžických pohádek napsal knihu Šibal Mušfiki.⁸⁾

Sadriddín Ajní - Revoluční jiskra

*Od jiskry naší revoluce shořel
svět tyranů jak uschlé sváté listí.
Nenaříkej, že shořel svět,
řekni si jen, že je méně smetí a svět je čistý.*

Turkmenistán

Počátky literární tvorby

Počátky turkmenské literatury sahají zhruba do 11. století n. l. Rozvíjela se na základě lidové poezie, jejímiž převládajícími formami byly bajky a tzv. dastán, což je literární forma na pomezí epiky, zábavné literatury a pohádky.⁹⁾ Oficiální turkmenská literatura, nikoli však v turkmenštině, se rozvíjí až od 16. století a částečně přesahuje do sousedního Íránu. Jedním z prvních autorů v této době je básník Bajram-čán, píšící arabsky a persky. U něj se také dochovala literární forma zvaná dívan, což je soubor orientálních básní, seřazených v abecedním pořadí podle poslední hlásky prvních veršů.¹⁰⁾

Turkmenistán

Počátky literární tvorby

Počátky turkmenské literatury sahají zhruba do 11. století n. l. Rozvíjela se na základě lidové poezie, jejímiž převládajícími formami byly bajky a tzv. dastán, což je literární forma na pomezí epiky, zábavné literatury a pohádky.¹¹⁾ Oficiální turkmenská literatura, nikoli však v turkmenštině, se rozvíjí až od 16. století a částečně přesahuje do sousedního Íránu. Jedním z prvních autorů v této době je

báseň Bajram-chán, píseň arabsky a persky. U něj se také dochovala literární forma zvaná dívan, což je soubor orientálních básní, seřazených v abecedním pořadí podle poslední hlásky prvních veršů.¹²⁾

Eposy

Görogly

Jedná se o variaci eposu Körogly, který se objevuje v různých mutacích i v dalších zemích Střední Asie, blízkého východu a Kavkazu – obecně se tyto mutace dělí na západní (Arménie, Gruzie, Kurdistan, Turecko), která příběh odvozuje od ázerbájdžánské verze tohoto eposu (Görogly) a východní (Turkmenistán - Görogly, Uzbekistán a Kazachstán - Gorogly a Tádžikistán - Gurugly).

Görogly je jméno hrdiny, nejčastěji překládané jako syn slepce nebo syn hrobu, který ochraňuje svůj klan před vnějšími hrozbami. Epos se může buď číst či vyprávět jako próza, anebo zpívat ve verších. Oblíbená je část zvaná Příběh o šíleném Harmanovi, která pojednává o potulném zpěváku Harmanu Dälim.

Šasenem ve Garyp

Tento epos se vyskytuje i u Uzbeků (Ashik-Garib va Shakhsanam) a Karakalpaků (Garyp-aşyk). Hlavním hrdinou všech těchto eposů je pěvec, který musí z určitých důvodů opustit svoji milovanou. Vrací se pak až na její svatbu s jiným. Literárním jazykem se turkmenština, stala až v 18. století díky obroditeli – významnému básníkovi jménem **Magtymguly Pyragy**, známému jako Fragí. Jeho verše, dochované většinou jen v ústním podání, spolu s verši jemu připisovanými byly souborně vydány v roce 1926 pod názvem Písňe stepí střední Asie. Z tohoto období pochází také básník – rebel Keimir-Ker, který vedl silný odpor proti Peršanům.¹³⁾

Novější turkmenská literatura

Nejvýznamnějšími autory 19. století jsou satirik **Kemine**, jehož díla vyzývají Turkmeny k jednotě, opěvují lásku k rodné zemi a obsahují i kritiku sociální nespravedlnosti a duchovenstva¹⁴⁾ a básník a hudebník **Mollanepes**.¹⁵⁾ Díla obou autorů zlidověla a pronikla do orální tradice.

Literatura období socialismu

Další historickou etapou, která měla významný vliv na podobu turkmenské literatury, bylo začlenění Turkmenistánu do SSSR. Ze sovětských autorů můžeme zmínit například novelistu **Nurmira Sarychanova**¹⁶⁾ a autora hymny sovětského Turkmenistánu **Amana Kekilowa**.

Do češtiny byly přeloženy především romány **Berdy Kerbabajeva** Rozhodný krok (pojednává o Turkmenistánu v době těsně po VŘSR)¹⁷⁾ a Ajsoltan ze země bílého zlata (Prostý milostný příběh dvou mladých turkmenských kolchozníků pěstujících bavlnu – opěvuje práci, sovětské vzdělávání a zemědělství a zobrazuje sovětskou vládu jako osvoboditele od barbarských starobylých zvyků – např. sjednávání sňatků za výkupné)¹⁸⁾. V menší míře se v různých sbornících a časopisech objevují díla turkmenského folklóru (pohádky, říkadla a dětská vyprávění).

Exilová literatura

Prozaik a publicista **Hudayberdi Hally** (Khoudaiberdy Khallyev, nar. 1947) je autorem desítky knih, které byly přeloženy do několika jazyků. Tento svobodně myslící spisovatel byl pronásledován a jeho knihy byly zakázány. Nakonec byl donucen ze země uprchnout. Od roku 1996 žije v České republice. Nejznámějším dílem je román *Trojuchý člověk*, kde spisovatel popisuje boj proti diktátorskému režimu.¹⁹⁾

Ženy v turkmenské literatuře

Ženy v turkmenské literatuře pak reprezentuje především **Taušan Esenová** věnující se společenským proměnám na vesnici a postavení turkmenské ženy. Mezi disidentky patří básnířka **Annasoltan Kekilová**, která zemřela v psychiatrické léčebně.

Rúhnama (Kniha duše)

Kniha napsaná údajně samotným prezidentem **Turkmenbašym**, která se stala „Biblií“ života všech Turkmenů. Dělí se na dvě části – první je morálním kodexem a historickým výkladem turkmenských dějin, druhá se soustředí na rodinu a vlastenectví. Nijazov tvrdil, že knihu vytvořil ve spolupráci s Alláhem, a že každý, kdo ji třikrát přečte, se ocitne v ráji. *Ruchnama* i další díla prvního prezidenta Nijazova byla stažena z výuky až v roce 2013. Kult osobnosti Turkmenbašyho byl postupně přesunut na jeho následovníka zakázána, stejně jako další díla Nijazova, po jeho smrti v roce 2006. Obyvatelé Turkmenistánu jsou dnes povinni studovat knihy nového prezidenta **Gurbanguli Berdymuhamedova**, který psal již o lékařských rostlinách v Turkmenistánu (4 díly), achaltekinských koních a také vydává každoroční sborník svých vystoupení a interview s názvem „K novým výšinám pokroku“.²⁰⁾

Uzbekistán

Dějiny uzbecké literatury

Uzbecká literatura se rozvíjela na základě lidové slovesnosti. Mezi oblíbené literární formy patřila bajka, anekdota, spojená s postavami lidových šprýmařů (Nasreddin), a lidové eposy jako je **Alpamyš a Körogly**. Počátky národního písemnictví se datují od 14. století. Jedním z prvních starouzbeckých literátů se uvádí **Chórezmí**, píšící persky a čagatajsky (ujgursky). V 15. století se výrazně prosazovala poezie ovlivněná perskou a tureckou tradicí. Pěstovala se především v Samarkandu a na tímúrovském dvoře v Herátu. (Tímúr byl vládce Íránu od roku 1370 turkotatarského původu; jeden z největších válečníků a pustošitelů západní Asie.²¹⁾²²⁾

Alíšer Navoí byl básník a politik, jenž jako první přinesl ideály humanismu, snažil se prosadit potřebu péče o blaho lidu a úcty k člověku. Podporoval pronikání vědy do literatury a zdůrazňoval národní tvorbu a uměleckou rovnocennost starouzbečtiny s perštinou. Mezi jeho díla patří epickolyrické básně *Chamsa* – *Pětice*, antalogie *Madžális un-nafáis* – *Shromáždění vznešených*, či filosofické dílo *Pokladnice myšlenek*. Život Alíšera Navoía se stal námětem prvního uzbeckého filmu *Básník a vladař*.

Pojmenováno je po něm také mnoho míst (provincie Navoiy, město Navoiy) a institucí (operní a baletní divadlo či letiště Navoiy) v Uzbekistánu i dalších zemích.²³⁾²⁴⁾

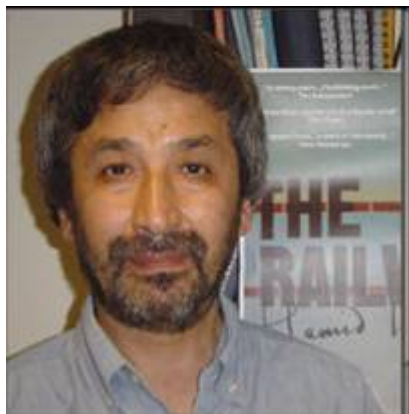
Základem prózy byly kroniky a autobiografie. V 18. stol. přispělo rozšíření folkloru k uměleckému zpracování lidových předloh. V 19. stol. se pod vlivem ruské kultury rozvíjela klasická poezie a satirická bajka. Počátek 20. století dochází k velkému rozkvětu uzbecké literatury. Zakladateli nové uzbecké literatury byli **Hamza Hakimzoda Nijozí** (1889 – 1929) a S. Ajní. Hamza Nijozí, píšící pod pseudonymem Nihon, nebyl jen spisovatelem ale i pedagogem, divadelníkem a skladatelem. Působí jako řídící divadelní společnosti a také se zasazuje o osvobození uzbecké ženy. Kvůli svým radikálním názorům byl roko 1929 zavražděn. Z jeho básnické tvorby je například sbírka Červená, Bílá a Růžové růže.²⁵⁾²⁶⁾

V dalším období v literatuře převládala vesnická témata a návraty do historie. Novými výrazovými postupy se prosadil ruský píšící **T. Pulatov** (* 1939).²⁷⁾

Mezi významné současné autory je možné zařadit **Muhammada Saliha** a **Hamida Ismailova**

(uzbecký disident a spisovatel)

(nucen prchnout z vlasti a od roku 1992 žije v Londýně, pracoval pro BBC kde vytvořil vlastní zpravodajství pro Střední Asii).

Uzbecká kinematografie

První filmy byly promítány v Taškentu v roce 1897. Po amatérských začátcích začalo od roku 1925 taškentské studio Záře východu (od roku 1936 Uzbekfilm) produkovat osvětové a agitační snímky. První hrané filmy byly především od ruských režisérů, O. N. Frelich *Dcera svatého muže* a zobrazovaly tematiku náboženských a feudálních předsudků, protibasmačských bojů, osvobození žen a aktuální problematiku zemědělství.

V době 2. světové války byla do Uzbekistánu evakuována filmová studia i z jiných republik. J. A. Protazanov zde natočil film *Nasredin v Buchaře*. Po válce se uzbecká kinematografie zaměřila zejména na historické filmy. Jedněmi z nejznámějších *Básník a vladař* o Ališeru Novoím či *Sama mezi lidmi* o básnířce Nadíře od K. J. Jarmatov. S příchodem nové generace v 60. letech se rozšířil tematický okruh. Filmy odrážely ohlasy na revoluci a válku, kupříkladu *Jablka jednačtyřicátého roku* režiséra Abbasova (http://sahro.net/on_films_rus/1362-yabloki-sorok-pervogo-goda.html). Filmy se zabývaly také etickou problematikou současné mládeže *Něha*, *Zamilovaní*, *Sbohem*, *zelení léta* režiséra E. Išmuamedova (<http://serialonline.net/clip/36194.html>). Mezinárodního úspěchu dosáhl Ali Chamrajev tvůrce revolučního dramatu *Sedmá kulka*, (http://www.youtube.com/watch?v=bqE_9Q-H9Q), poémy *Člověk sleduje let ptáků* a poetického trojportrétu žen *Triptych*.

V současné době vzniká ročně v Uzbekfilmu kromě dokumentární a animované tvorby 10 hraných filmů a jednou za dva roky se v Taškentu koná nesoutěžní mezinárodní filmový festival asijských a latinskoamerických kinematografií.²⁸⁾

Režisérka Umida Ahmedovová

29)

Ahmedovová je absolventkou univerzity VGIK (Všeruská státní univerzita kinematografie S. A. Gerasimova v Moskvě). Je první uzbeckou kameramankou, účastnicí a kurátorkou mnoha mezinárodních projektů. Jejím nejdiskutovanějším filmem je v film z roku 2010 *Břemeno panenství*, za nějž byla odsouzena za pomluvu a urážku. Soud ji však ihned omilostnil. Odsouzena byla za spolupráci na genderových programech podporovaných švýcarským velvyslanectvím, jež následně vydalo fotoalbum *Ženy a muži od svítání do západu Slunce* (http://www.fergana.info/details.php?image_id=1220) a zveřejnilo film *Břemeno panenství* (<http://video.google.com/videoplay?docid=7331823776116544493>), který Achmedová natočila se svým manželem Olegem Karpovem. Uzbecká státní informační služba byla přesvědčena, že tyto materiály by mohly být urážlivé vůči mentalitě a hodnotám uzbeckého národa, a které měly očerňovat jeho dobré jméno. Film *Břemeno panenství* nebyl zatím v Uzbekistánu promítán.³⁰⁾

Zdroje

Počet shlédnutí: 320

1)

Afghanistan's Web Site. *Literature* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://www.afghanistans.com/information/people/Literature.htm>

2)

Afghanistan Cultural Profile. *Literature* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://www.afghanistan.culturalprofiles.net/?id=-4>

3)

Kazaština [online]. [cit. 20.2.2012]. Dostupný z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kaza%C5%A1tina>

4)

Kazahskiy razvlekatelnyy sayt. *Kazahskaya literatura* [online]. [cit. 20.2.2012]. Dostupný z: <http://www.mahabat.ru/index.php/2010-10-03-18-40-16/98-kazaxskaya-literatura>

5)

Encyklopediya Krugosvět. *Kazahskaya literatura* [online]. [cit. 20.2.2012]. Dostupný z: http://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/literatura/KAZAHSKAYA_LITERATURA.html?page=0,1

6)

Encyklopediya Krugosvĕt. *Kazahskaya literatura* [online]. [cit. 20.2.2012]. Dostupný z:
http://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/literatura/KAZAHSKAYA_LITERATURA.html?page=0,2

Wikipedie. *Kazahskaya literatura* [online]. [cit. 20.2.2012]. Dostupný z:
http://ru.wikipedia.org/wiki/%CA%E0%E7%E0%F5%F1%EA%E0%FF_%EB%E8%F2%E5%F0%E0%F2%F3%F0%E0

BEČKA, Jiří. Blízko hvězd: deset tádžických básníků, Praha, 1985, 158 s.
⁹⁾ ¹¹⁾

Encyklopedie Leccos. *Turkmenská literatura* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://leccos.com/index.php/clanky/turkmenska-literatura>.

Literatura střední Asie. *Turkmenská literatura* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://www.hks.re/wiki/literatura.stredni.asie#turkmenska.literatura>

Literatura střední Asie. *Turkmenská literatura* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://hks.re/wiki/literatura.stredni.asie#turkmenska.literatura>

Středoasijské eposy a jejich podobnost s řeckými mýty. *Středoasijské eposy* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://tyras.sweb.cz/Alpamysh.htm>

Wikipedia. *Mammetweli Kemine* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: http://en.wikipedia.org/wiki/M%C3%A4mmetweli_Kemine.

Internetová encyklopedie Cojeco. *Mollanepes* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=61150&title=Mollanepes&s_lang=2.

Internetová encyklopedie Cojeco. *Nurmurat Sarychanov* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://cojeco.org>

Google books. *Rozhodný krok* [online]. [cit. 23.2.2012].
http://books.google.cz/books?id=znxSuAAACAAJ&dq=rozhodn%C3%BD+krok&hl=cs&sa=X&ei=hBChT5yRO9Dcsgbn_9SLCA&ved=0CC8Q6AEwAA.

Google books. *Ajsoltan ze země bílého zlata* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z:
http://books.google.cz/books/about/Ajsoltan_ze_zem%C4%9B_b%C3%ADl%C3%A9ho_zlata.html?id=c44iHAAACAAJ&redir_esc=y.

Nakladatelství Host. *Hudayberdi Hally* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://www.nakladatelstvi.hostbrno.cz/cs/nakladatelstvi/autori/hally-hudayberdi>.

Novinky.cz. *Turkmenistán má klíč k ráji* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z:
<http://www.novinky.cz/zahranicni/81060-turkmenistan-ma-klic-k-raji-prezidentovu-knihu.html>

Leccos. *Tímúr* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://leccos.com/index.php/clanky/timur-3#top>

Encyklopedie CoJeCo. *Tímúr* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://leccos.com/index.php/clanky/timur-3>.

Škudrnová, J. *Literatura střední Asie* [online]. Pedagogická fakulta ZČU 2012[cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://hks.re/wiki/literatura.stredni.asie>

Encyklopedie Vševěd. Navoí [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: <http://encyklopedie.vseved.cz/Navo%C3%AD>.

²⁶⁾

Encyklopedie Vševed. *Navoí* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z:
<http://encyklopedie.vseved.cz/Nijoz%C3%AD>.

²⁷⁾

Leccos. *Uzbecká literatura* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z:
<http://leccos.com/index.php/clanky/uzbecka-literatura>

²⁸⁾

Encyklopedie CoJeCo. *Uzbecká kinematografie* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z:
http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=101580&title=uzbeck%E1%20kinematografie&s_lang=2.

²⁹⁾

Zprávy.rozhlas.cz. *Uzbecká režisérka Umida Ahmedovová* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z:
http://www.rozhlas.cz/zpravy/asieaustralie/_zprava/693815.

³⁰⁾

Ulko, A., přeložila Černá, A. *UMIDA ACHMEDOVA — OBŽALOVANÁ* [online]. [cit. 23.2.2012]. Dostupný z: https://www.divus.cz/umelec/article_page.php?item=1622.

From:

<https://www.hks.re/wiki/> - **Hospodářská a kulturní studia (HKS)**

Permanent link:

https://www.hks.re/wiki/literatura_a_pismo

Last update: **29/05/2024 19:37**

